

Geachte raad,

Ten behoeve van het agendapunt 23 vaststelling Natuurvisie Land van Cuijk zou ik graag onderstaande onder uw aandacht brengen.

In de Natuurvisie Land van Cuijk mis ik een belangrijk aspect dat een grote bedreiging vormt voor de biodiversiteit. In eerste instantie voor de insecten maar secundair kan er tevens een forse afname zijn van vogels en andere insectenetters.

Vanuit het zuiden van Europa komt de Aziatische hoornaar, een invasieve exoot, steeds vaker voor in Nederland. De Aziatische hoornaar roeit niet alleen vele bijenvolken uit, ook solitaire bijen en andere bestuivers hebben er flink onder te lijden. De biodiversiteit die in Nederland toch al onder druk staat, wordt er niet beter door. Fruittelers ondervinden grote economische schade door deze wesp. Deze hoornaars zijn agressief en de steken zijn niet ongevaarlijk.

Voorkomen van verdere verspreiding van en overlast door de Aziatische hoornaar in Nederland

In 2004 is de Aziatische hoornaar in Frankrijk onbedoeld meegekomen met een scheepslading uit China (Slikboer en Zeegers, 2021). De jaren daarna heeft de soort zich sterk verspreid in Frankrijk en in de buurlanden Spanje en België. In 2017 werd de eerste vondst in ons land gemeld en wel in Zeeland.

De Aziatische hoornaar vormt een bedreiging voor inheemse insecten en geeft overlast voor de imkerij. De soort wordt genoemd in Artikel 17 van de Invasieve Exotenverordening. Dat betekent dat landen in de Europese Unie verplicht zijn om populaties van de soort op te sporen en te vernietigen, zodat verspreiding en schade zoveel mogelijk worden voorkomen. Inmiddels is de Aziatische hoornaar in Nederland in geringe aantallen gesignaleerd in alle zuidelijke provincies met uitschieters naar Utrecht, Gelderland en Drenthe

De Aziatische hoornaar is bezig met een ware opmars. Wat zijn de gevolgen hiervan? Aziatische hoornaars vormen een bedreiging voor inheemse insecten en overlast voor de imkerij. Onderzoek wijst uit dat een volk Aziatische hoornaars maar liefst 11,32 kg insecten per seizoen eet.

Herkenning Aziatische hoornaar

Hoornaars zijn imposante insecten en duidelijk groter dan limonadewespen. De Aziatische hoornaar is makkelijk te herkennen aan de zwarte antennes, het zwarte borststuk en de gele uiteinden van de poten. Daarnaast heeft het achterlijf twee smalle en één brede oranje band. De Europese hoornaar daarentegen is nog groter dan de Aziatische hoornaar en heeft roodbruine antennes, een roodbruine tekening op het borststuk en roodbruine poten. Het achterlijf van de Europese hoornaar heeft brede gele banden.

Levenscyclus

Hoornaars zijn sociale insecten. Na de overwintering start de koningin met een klein nest ter grootte van een sinaasappel waarin ze haar eerste eieren legt (1 en 2). Deze eieren zullen uitgroeien tot hoornaar werksters en zij helpen mee het nest verder uit te bouwen (3). Als deze plek te klein wordt, volgt relocatie naar een andere plek, veelal hoog in een boom (4). De werksters bouwen het nest steeds verder uit terwijl de koningin eieren blijft leggen (6). Bij maximaal 2.000 werksters legt de koningin onbevuchte eieren (darren) en worden ook nieuwe koninginnen geboren (7). Deze koninginnen en mannetjes verlaten samen het nest waarna ze paren (8) en de mannetjes sterven. Ook de werksters en de oude koningin zullen sterven (9). Alleen de bevruchte nieuwe koninginnen zijn in staat om te overwinteren.

Is niets doen een optie?

Op het moment valt de schade veroorzaakt door Aziatische hoornaars best mee, terwijl het opsporen en het verwijderen van de nesten veel energie en moeite kost. Is dit de moeite waard? Het blijven bestaan van één nest kan het volgende jaar 10 tot 50 nieuwe nesten opleveren. Daardoor is de kans groot dat de Aziatische hoornaar in steeds grotere getallen gaan voorkomen. En hoe meer nesten er komen, des te moeilijker het wordt de aantallen onder controle te houden. Als we nu niets doen, kan het zijn dat in de nabije toekomst de aantallen Aziatische hoornaars zo groot worden, dat de kans reëel wordt dat een deel van de insectenpopulatie ten onder gaan aan de Aziatische hoornaars zoals nu al in het zuiden van Frankrijk gebeurt. Dit willen we proberen te voorkomen!

Wat kan de raad betekenen in de bestrijding van de Aziatische hoornaar?

Middelen beschikbaar stellen voor de bestrijding van deze exoot, hierbij valt te denken aan selectieve vallen voor het vangen van jonge koninginnen en het opsporen van nesten.

Nu actie ondernemen is urgent, met voldoende middelen en inzet kan dit probleem beheersbaar blijven! Indien er geen stappen worden ondernomen heeft de visie weinig waarde want de Aziatische Hoornaar zal er voor zorgen dat de afname van de biodiversiteit vele male groter is dan de bevordering van de biodiversiteit tracht te brengen.